Tečaj XV. **NOVICE** List 101.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 19. decembra 1857.

Od sive ajde kaj.

„Te baže ajda se je letos, ker se je povsod le po malem piče za živino nakosilo, kaj dobro obnesla. Od 11. aprila do konca julija tekočega leta nismo imeli dežja, da bi bil zemljo dobro premočil. Detelja je bila slaba; že o pervi košnji se je slabo obnesla, pri drugi je pa skorej prav nič ni bilo. Zato sem pa 30. dan majnika en oral zemlje, kjer je lani rèž rastla, dal s sivo ajdo obsejati, da bi k semenu prišel. Sred julija sem drugo njivo pognojil in sem na-njo sive ajde za srovo klajo posejal. Akoravno je suša hudo pritiskala, se je vendar le ajda kaj dobro obnašala in rastla, da je jo bilo lepo viditi, in ker smo imeli nekterekrat dež, je bila košata da kaj; cvela je neizrečeno lepo in izrastla 4 čevlje visoka in še čez. Ker se dá ta ajda že prav zgodaj spomladi sejati, kakor hitro zmerzovati neha, in se od 3 do 4 tedne zaporedoma do mesca julija seje, zato je pa tudi prav koristna in zasluži, da bi jo kmetovavci bolj pogostoma za sirovo klajo sejali. Temu še boljši je, ker ji je vsaka zemlja dobra, naj je težka ali lahka; živina jo kaj rada jé, in ji tudi prav dobro tekne, posebno pa molznim kravam.“

Tako piše iz Honske vasí v Anhaltskem pri Ketnu v septembru 1857 Fr. Ravald, fajmošter. *)

Gospodarske skušnje.

(Nekega sadjorejca svèt). On priporoča, da ne gré pešak mešancgarjev sejati, ker iz njih slabi in šibki divjaki izrastejo. Razun tega tudi svetje, da se morajo za zgodnje sadje peške tudi od zgodnjega sadja naberati, za pozno sadje od poznega in za zimsko ravno tako od zimskega sadja sejati.

(Boljši jabelčnik kakor po navadi) se napravi po storjenih skušnjah nekega sadjorejca, da se ne samo popolnoma zrele jabelka za to jemljejo, temuč se morajo še kakošnih 5 do 6 tednov mladiti (goditi) v podzemeljskih jamah pustiti. Potem bo jabelčnik veliko močneji in sladkeji.

(Če imaš kako zdravo, ne prestaro in močno terto, ki slabo grojzdje rodí, znaš drugo žlahnejše pleme na njo cepiti). Tako cepljenje se pa le takrat priporoča, kadar kaka terta prav slabo jagodo rodí. Opravi se pa to cepljenje tako le: šibinico tertno z dvema zdravima očesoma, kakor pri grobarcah, odreži po strani, blizo spodnjega očesa zastavi ojster nožiček in zagojzdasto mladico kaka dva pavca na dolgo obreži, vendar tako, da ne boš saj en pavec pod očesom steržena načel. Na obéh straneh moraš lup na cepiču pustiti, in tisto stran, ki pride na vunanjo stran, nekoliko debelišo od znotranje pušati. Potem odkoplji zemljo od tertnega debla, ter ga, kjer je najbolj okroglo, odreži ali odžagaj, ali v zemlji ali koj nad zemljo; preveži ga pa, preden ga prekolješ, da se ti ne bo predaleč razklalo, potem še le ga razkoli in vtakni dve cepni mladiki, na vsako stran eno v tertno deblo. Kakor se po navadi drugo drevje cepi, tudi na terti opravi. Zamaži rano dobro, in če je treba, jo znaš tudi ovezati z ličjem ali kako drugo rečjo, in zagerni vse skupaj zopet z zemljo. Če očesa gnati začno, odkerhni spodnje, da dobí zgornje več soka in bolj spešno raste. Najboljši čas terte cepiti je, preden začnejo gnati.

*) Kako je to, da se nam od nobene straní ne oznani, kako se je letos pri nas ta ajda obnašala, saj tako dolgo, dokler je ni slana vzela. Če bomo le zmiraj ptuje skušnje razglašali in brali, svojih domačih pa ne, Bogme! ne bo cvelo kmetijstvo naše! Vred.

Kmetijske drobtinice.

(Dvojno imenitno vino) je letošnje leto repate zvezde prirodilo. V vinskih krajih pravijo namreč, da je vino letošnjega leta 1857 vino leta 1811 in leta 1846 skupaj; ker 11 in 46 je 57. Številki saj kažete, da je to gola resnica!

Ljubljansko močvirje. *)

Svet, ki ga obsega sedanje ljubljansko močvirje, je prav za prav dolina, ki se razširja med Ljubljano, Verhniko, Borovnico in Igom, in je do treh milj dolga in čez miljo široka; zaperta pa je s hribi in griči na vsih straneh, razun ondi, kjer stojí ljubljansko mesto. Hribje in griči v okolici so večjidel iz apnénka, ki je z rujavo ilovico pokrit; enake lastnije so tudi griči, ki se po sredi močvirja vzdigujejo kot otoki, da se iz tega smé soditi, tudi v globočini je apnének; hrib, na kterem stojí Ljubljanski grad, verh nad Šiško, in Golovec pa je iz pešenega in ilovnatega škerlovja. Močvirni svet kaže v dnu belo rumenkasto ali sivkasto ilovico in lapornico; nad njo je skorej povsod bolj ali manj debela, zló napojena černa perst, le poleg Iške vodni pesek in prod; potem sledí od dveh do sedmih čevljev debela šota, stvarjena iz mahú, ločja in drugih povodnih rastlin, in nad njo večjidel černo blato; po verhu pa se nahaja debela lega stlačenega mahú; na nekterih krajih po černem blatu rastejo le redki šopki trave; so pa tudi sèmtertjè kraji, kjer bolj ali manj globoko pod mahom voda stojí ali tudi izvira, in jih jezerčne okna in okenca imenujejo. Nasprot pa suha planjava od Ljubljane proti Savi skozi in skozi kaže v dnu po enem do štirih sežnjev debelo vodnega kamnja, po verhu pa plitvo černe perstí in apnéne ilovice.

Vsa planjava je bila pred nekterim časom takošno močvirje, verh tega je bila v mnogo krajih še preraščena z nizkim smrečjem, borovjem, jelšjem, brezjem in verbjem z resjem vred; težko je bilo torej človeku jo prehoditi, in mnogokrat se je kdo vderl, in je bil le s težavo izlečen, ali je celó poginil na nevarnim in goljufnim svetu. Kadar so pa po večjem deževji nastopile povodnji, se je vsa planjava pokrila z vodami, in čez in čez je stalo veliko jezero, ki se je v boljšem vremenu še le po enem ali po dveh mescih odteklo. Veliko oralov zemlje je po takem ležalo prazno in nerodovitno, in ni donašalo nikakoršnega dobička, razun kar so ga zadeli izurjeni lovci, ki so nevarne pota delali za obilno množino močvirnih in povodnih tičev, klju-

*) Iz danes pohvaljenega „Slovenskega Romarja.“

načev, rac in tudi gosí, ali kar so ga nalovili pridni ribči, ki so mreže nastavljali po namnoženih vodah. Le po okrajnih straneh planjave, ki se naslanjajo na hribe in više ležé, in po gričih, ki stojijo po sredi močvirja, kakoršni so Vunanje in Notranje gorice, Plešivec z Zablatmi, Bevke, Blatna brezovica, Sinja in Babna gorica, ondi so se nahajali gojzdje, senožeti in njive; poleg Ljubljanice pa je bilo ob bregovih nalaš nasajeno hrastje, da so ladije imele zavetje pred močnimi vetrovi. Nasproti pa so stoječe vode in rastlinske gnjilobe zrak močno spridovale in nezdrav delale, in vso okolico napravljale megleno in neprijetno; razne bolezni in zlasti merzlice so bile od tod žalostni nasledek za stanovavce, posebno za ptujce.

Vzrok, da je bila ta planjava toliko močvirna, je bil na tem, da svet od Verhnike do Ljubljane celó malo visí, in je sèmtertjè celó nizek; da se dalje ondi zbira mnogo vod, rek in potokov, iz cele notranjske straní, in pa, da te vode niso imele zadosti odpertega odtoka. Poglavitna reka, v ktero se vse druge vode izlivajo, je Ljubljanica, ki poleg Verhnike izhaja iz treh močnih virov, tako, da precej goni malne in žage, in kmalo nosi ladije s sto centi blaga. Ta reka ima sicer svoj pravi začetek daleč na Notranjskem; Pivka, ki izvira unstran Šempetra, z Nanošico vred hahlá v Postojnsko jamo, in z drugim imenom ko Unec prihaja na dan poleg Planine; ondi privzema vode, ki pritekajo pod zemljo od Loža in cerkniškega jezera. Unec gré zopet kmalo pod zemljo, v teminah se z njim družijo potoki od Logatca, in vse te vode se pri Verhniki zopet prikazujejo na svetlo, in z novim imenom kot Ljubljanica po sredi močvirja tečejo proti poglavnemu mestu krajnske dežele. Mnogo drugih vod pa se še preteka po močvirji, ter ga obilniše napaja. Na desnem bregu se v Ljubljanico izlijajo Lubija, Bistra, Borovnišica, Iška in Išica z Želimljišico vred; na levem bregu pa Tujnica, Šujca, h koncu v Mali graben spremenjena, in Gradašica, tudi za malo Ljubljanico klicana. Več ko štirideset večjih in manjših potokov še priteka v Ljubljanico, ali pa se zgublja v mahu; mnogo studencov še izvira ob kraji mahú, ali po sredi izhaja iz jezerčnih oken ali prikritih votlin.

Vse te vode se pred časom niso mogle odtekati drugod razun po sredi ljubljanskega mesta po tesni in zajezeni strugi. Namreč reka, ki je skozi močvirje tekla 30 sežnjev po širokem, je bila med zidovjem stisnjena na 20 do 16 sežnjev; nasute razvaline in podertine, naplavljeno blato, ilovje in ločje je polnilo vodotok, versta nabitih kolov kot del mestne zabrambe na enem koncu, in množina mlinskih jezov na drugem koncu ga je zapirala; gosti jarmi dveh ali treh mostov so ga tesno oklepali. V dnu pa je ležal pervotni, in v celo skalovje zrašeni vodni prod. Po takem ni bilo čuda, če se je reka pri navadnem stanu komaj dalje plazila, in če so povodnji močvirje spreminjevale v široko in dolgo jezero; tudi ni bilo čuda, če se je močvirje bolj in bolj narašalo, če je zrak spridovalo in ljudem bolezni rodilo. Vse to se je spremenilo, kar so se počele dela, vodam drugačen odtok pripraviti in mokri svet posušiti.

(Dalje sledí.)

Sveta vera.

Povedka iz paganskih časov Slovencov.

Spisal Vicko Dragan.

(Dalje.)

II.

„Čuješ, Marko, kako zunaj hudo gromí! ali ne vidiš žarjavega bliska, kako široko vodo razsvetljuje in kako ploha poleva. Voda naraša v vsakem trenutku; oj bati se je, da ne bi najne bajtice vzela; gorjé nam ubogim siromakom!“ Tako govorí Jela, ženka Marka ribča pod kačjim gradom, in plaha gleda skoz okno, ali ne teče že kje voda skozi.

„Glej! to je kazen, zakaj sva zapustila staro vero. Perun mogočni se je razljutil, ker ga več ne častiva; pa nisem jez tega kriv. Tebe naj doletí njegova ojstra strela; po tvoji glavi naj treši s svojim silnim jakanom; ti si me pregovorila, da sem se pokerstil“, odgovorí ženki mož.

O tem zmiraj huje gromí, in Drava zmiraj večja naraša. Ribčeva zapustita bajto in s svojim blagom bežita od rečnega pobrežja na obrežek bližnji, na kterem je stal visok košat dób.

„Hvala Perunu mogočnemu, da sva na varnem!“ Ko je te besede zaslišal Rajko, kteri je na drugi strani pod ravno tem dôbom počival, mu je serce rastlo. „To sta človeka moje vere“ — si misli — njima hočem odkriti se.“

„Božja pomoč, brate!“ „„božja pomoč!““ „Sveto je ime Perunovo!“ „„Na veke sveto.““

Ker se mu je odgovorilo po njegovi veri, njima pové, kaj ga je spravilo pod ta hrast in kaj je njegova želja. Ribič Marko mu hitro vé povedati, da je pred mescom dni prišla mlada in lepa paganska deklina do njegove bajte in ga prosila, naj jo prek pelja, ker ima v Hočah pri kristjanih nekaj opraviti. „Zadnjo nedeljo bil sem jez s svojo ženko sam tam — reče Marko — in čul sem na svoje ušesa, in vidil s svojimi očmí, kako je preklela Peruna in vse mogočne bogove, in se dala kerstiti. Drugi dan se je omožila z mladim vlastelinom*) Jurkom, kteri ima lep gradič, dosti volov in dvesto juter njiv. Razun tega mu je kerščanski svečenik — ali kakor mu pravijo — mašnik, stric, in mu pomaga, kjer le zamore.

„Jaz pa mislim, da nas nocoj zatega voljo silni Perun tako tepe, ker spet nova odpadnjenka je serce mogočnega božanstva razdražila.“

„Ne govori tako — Marka opominja pobožna ženka njegova, ali neveš, da Perun ni Bog, da njegov jakan**) in njegove strele so prazne reči. Ali nisi čul mašnika razlagati svetih resnic o trojnoedinem Bogu, ali nisi čul?“ — „„Odjenjajte poštena ženka — prereže ji Rajko besedo — odjenjajte, vaš uk ne bode presvetlil ne mene, in kakor vidim, tudi ne Vašega poštenja vrednega moža, kteri se je spet k častju starih naših bogov obernil, kakor sem se iz njegovega pozdrava prepričal: Ostanite, ostanite, ako Vas je draga volja, kerščenca — ali pustite podučevanje drugim.““

V tem se je začelo daniti, in nebo se razjasnovati. „Glej, Marko, draga duša — kako se na zlatih kolah — začne Rajko — je pripeljal veseli Jutrobog — oj Jutrobog! zlato solnce juterno! pozdravljeno mi bodi; darujem ti iz globoke duše.“ Tako govoreč Rajko stopi k vodi in začne vodo proti solncu škropiti. Za tri dni se vleže voda in ribič Marko pelja Rajka prek Drave.

(Dalje sledí.)

Berilo za kratek čas.

Rusovski car Pavel in eden njegovih oficirjev.

Car Pavel je ojstro ukazal, da se ne smé naglo voziti po ulicah. Nekega popoldne se na lahki droški hitro po ulici pelje en častnik (oficir). Naključi se, da se car pelje za njim. Berž velí svojemu kočijažu, naj ga doteče. Ko pa oficir opazi cesarja za sabo, gleda mu jo upihati; al z enakim derkom sledí cesar za njim. Oficir je dobro vedil, da se mu ne bo dobro godilo, ako ga cesar dospe; zato pustí ujzdo svojemu kozaškemu konjiću in hipoma zgine cesarju izpred očí. Ko begúna ne more vloviti, se poverne car serdit nazaj, ukaže oni trenutek, bobnati občeniti marš,

*) Vlastelin, to je svobodnjak, plemenitaš.

**) Jakan pri zapadno-ogerskih Slovencih Donnerkeil, Donnerstein.

in veli, berž zgrabiti onega oficirja, ki bo manjkal na shajališču, in ga drugi dan ob 10. uri pred-se pripeljati.

Manjkalo je 27 oficirjev pri vseh regimentih, ki so bili v stolnem mestu v istem času; vsi so bili pred cara pripeljani. Cesar, ki ni poznal begúna, reče jadno, da se je zmed njih eden vozil po mestu, kakor da bi brez pameti bil, in da je pri mestnih regimentih 27 oficirjev manjkalo, ktere vse obsodi v Sibirijo.

Vsi so straha odreveneli, kar na enkrat iz med njih stopi mladeneč, položi roko na persi, se priklone pred carom in trepetaje reče: „Vašega Veličanstva serd naj le na me pade, moji tovarši so nedolžni. Dosle ni bilo zabranjeno še nobenemu oficirju o slobodnih urah nahajati se zunej mesta. Jez, le jez sem edini krivec.“ Besede mu zmanjka. Imel ni več ne duha ne sape v stisnjenih persih. Zona ga sprehaja, lice mu obledí.

Cesar ga meri od verha do tal; v celi palači je vladala tihota, dokler po dolgem molku cesar ne vpraša: „Kdo si ti?“ — Jez sem Ivan J. Cesar spet umolkne za trenutek in gleda verlo lepega mladenča. „Od kod imaš kozaka?“ — Od svojega očeta, on sam ga je odkojil. — „Tvoj oče“ — reče cesar nasmejavši se in položivši roko na lajtnantovo ramo — „tvoj oče je odkojil jako dobrega kozaka pa še boljega sina. Ti se mojega serda ne bojiš, in braniš svoje tovarše: to je lepo, jako lepo. Tvojim tovaršem spregledam kazen zbog tebe. Ivane, kaj češ za svojega kozaka?“ — „Gospodar! — uzklikne mladeneč ganjen od velike milosti svojega cesarja in pade pred njegove noge — „konj mi je ohranil najdražji dar v mojem življenji, to je, milost cesarjevo; poklanjam ga za to veliko ceno Vašemu Veličanstvu.“ — Cesar vzdigne mladenča rekoč: „vstani major! od lajtnanta cesar ne prejema darov. Hvala ti za konja.“

Kadar je cesar daroval, daroval je po cesarsko. Po ti meri cesarske darešljivosti je bila tudi napravljena kočija, drugi dan poslana mlademu majorju. J. Kobe.

Kratkočasnica.

(Vodnik in čevljar). Kjerkolj je naš Vodnik živel in hodil, je kakor pridna bčelica naberal gradivo za slovensko slovstvo. Tako je prišel tudi, ko je bil dušen pastir v Koprivniku, k nekemu čevljarju. Berž ga začne spraševati, kako imenuje to in uno čevljarsko orodje po slovensko. Čevljar mu pové vse kakor vé in zná. „Pri nas pa imenujemo to tako in tako“, mu reče Vodnik. „Ne zamerite“ — ga zaverne prosti čevljarček. „Vi ste gotovo imeniten ljubljansk čevljar!“

Slovanski popotnik.

* Slovenski Romar. Koledar v poduk in kratek čas za leto 1858. Drugi tečaj. Izdal Jernej Lenček, kaplan v Žiréh, natisnil Leopold Sommer na Dunaji, založil Ničman v Ljubljani.

„Mala pratika“, „Velika pratika“, „Slovenski Koledar“, „Slovenska Koleda“, „Slovenski Romar“ — petero pratik ali koledarjev za malo deželo slovensko! Ali ni to preveč? Če se bojo vsi prodali, jih ni preveč; če ne — pa tudi noben založnik ne bo prišel ravno zavoljo tega na boben. To je res; vender odkritoserčno rečemo, da 5 pratik je za nas preveč, in da bi se menda vstreglo založnikom in ljudstvu najbolj, ako bi se založniki „Koledarja“, „Kolede“ in „Romarja“ zedinili („pratike“ spadate v drugo stran) in bi namesto trojnih bukev le ene, obširne in dober kup izhajale na dan. Zedinjenje to bi bilo toliko lože, ker vsi imenovani trije koledarji so po svojem obsežku pred vsem namenjeni prostemu ljudstvu, ktero podučiti in kratkočasovati je njih namen. Pa kaj se vtikamo v take svete, ker naš današnji namen je le govoríti od „Romarja“ in našim bravcom povedati, da je marljivi gosp. izdatelj vse storil, da bi vstregel slovenskemu ljudstvu. Blizo 20 podob lepša te bukve, kterim ni mar biti le pratika za eno leto, ampak koristno berilo za leta in leta. Med podobami nam naj bolj dopada cerkev sv. Petra v Rimu, tudi obraz gosp. misijonarja dr. Knobleherja je dober, kakor je več drugih podob resnih in kratkočasnih vse hvale vrednih. Kar pa se tiče berila v navadni besedi in pesmih, ga je veliko duhovnega obsežka, pa tudi krajo- in ljudopisnega. Na vse strani pridni gosp. Hicinger popisuje izverstno ljubljansko močvirje, kteremu je gosp. izdatelj Lenček mikavno pesmico zapel; prav radi smo brali popis „Žirovski svet“, tudi od gosp. Lenček-a, kteremu domača beseda kaj gladko teče, naj je v prozi ali v pesmi, nauku ali šalji. Priča poslednjega je pesmica „štongrajtar“ — „falot“. Darovali so Romarju lepe darove tudi gg. Hašnik, Bevk, Hueber, Dolinar, Marn. Križgoro so gosp. fajmošter Bevk prav lepo popisali. — Živo tedaj priporočamo prelíčnega „Romarja“ vsem, in želimo, da bi ga duhovni gospodje med ljudstvom širili, ker je vreden, do roma križem sveta. Sklenemo pa to priporočilo z lastnim vošilom „Romarjevim“, kteri resnico govorí rekoč: „Če bojo imeli slovenski pisatelji le trud, in izdajatelji in založniki le zgubo. bo šlo domače slovstvo le rakovo pot. Ker res je Slovencov le malo, morajo ti domače književstvo in slovstvo obilniše podpirati in bukve in časnike bolj kupovati.“

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Vidma na Laškem na sv. Barbare dan. Č. — Krajnski „Othello“, ki je zabodel svoji nezvesti ljubici nož v persí, me opominja enake prigodbe, ki se je letošnjo spomlad zgodila blizo Gemone v Furlanii. Neki mladeneč okoli 20 let in dekle enake starosti sta se ljubila, pa ljubezen Rozalikina je pred omerznila. To je Mihata tako neizrečeno žalilo, da se mu še jesti ljubilo ni. Bolj ko je bil ta norec žalosten, bolj je Rozalika prepevala in v pričo drugih ga zasramovala, tako da je Miha vès serdit ji zažugal, da ji bo kaj naredil, da mu ne bo več nosú vihala. In res! nekega jutra so šli hlapci in dekle v boršt delat. Rozina je bila „sempre allegra, mai passion“, to se pravi „zmeraj vesela, nikoli žalostna“, pa tudi slabega zaderžanja ni bila, — torej je tudi to jutro prepevala. Zaverženega Mihata je to petje tako razkačilo, da je kakor živina v pričo druzih s sekiro nad njo letel, in jo z besedami: „boš vendar enkrat konec vzela“ trikrat tako mahnil, da je čez pol ure umerla. Že pervi udarek je bil tak, da bi bila mogla umreti. Miha po tem hitro steče in se sam žandarjem izročí. — Pred 14 dnevi je bila očitna sodba, pri kteri sem bil tudi jez pričujoč. Če ravno ga je zagovornik dobro zagovarjal, je bil Miha vendar k smerti obsojen; zavoljo njegovega skesanega obnašanja se vendar od presvitlega cesarja milost pričakuje; na vsako vižo se bo v težki ječi pokoril. — Ker imam že pero v rokah, se ne morem zderžati, našim rojakom Slovencom očitati, zakaj da krav bolj ne vpregajo, kar so „Novice“ že tolikrat priporočale, in bi kmetom toliko dobička prineslo. Talijanskim kmetom bi ne bilo treba krav vpregati, in vendar vidim, da za vožnjo krave ravno tako rabijo, kakor vole, in so prav lepe in ne molzejo veliko slabše. Koliko bolj bi bila taka vožnja našim polgruntarjem ali pa kajžarjem potrebna in koristna! Toda Kranjec se sramuje kaj storiti, kar njegovi očaki niso storili; — on ne misli, da bi se sosedje kmalo tega navadili in tak izgled posnemali. — Ravno taka je z gnojem; tukaj na Laškem je taka zemlja, da dvoje sorte žito, zraven pa še murvino drevje in vinsko terto redí, — in vendar gnoj po cestah ka-

kor dnar poberaje. Zato so pa tudi zemljo s časom tako zboljšali! Slovenca je pa sram, gnoj po cestah poberati, čeravno je dostikrat več vreden kakor dnar. Da! on še druge zasramuje, ki v tej reči Taljane posnemajo. (Novicam je pregovor: „vsak pol“ dobro znan). Zato, ljubi rojaki, ubogajte „Novice“, kar vam svetujejo v vaš prid. Brez zamere! Z Bogom!

Iz Ljubljane 15. dec. — Znano je, kako terdo je šlo in še gré povsod za dnarje v kupčíi in obertníi v večjih mestih. Hvala Bogu, da ta stiska Ljubljane še ni tako zadela, kakor druge večje mesta. Za to se imajo pa zlasti manjši obertniki zahvaliti možém, kteri so podpornico med sabo osnovali, ktera jim daje za odločen čas pomoč. Ta podpornica se imenuje „Družtvo za podporo obertnikov“, in konec novembra je štela:

dnarjev po družbenikih vloženih	6,551 fl.
posojila ljubljanske hranilnice po 4% . . .	1,200 „
od začetka do 30. novembra je bilo družbenikom posojenih po 100 fl. na 90 dní	16,475 „
povernjenih	9,240 „
Tirjati je imela tačas	7,235 fl.

Konec leta 1856 je imela podpornica 279 fl. 6 kr. v reservi. Darovali so pa verh tega še en blagodušen prijatel obertništva 100 fl. in ne davno dva gospoda, in sicer eden 100 fl., drugi pa 50 fl. — Viditi je, da se družtvo krepko obnaša in tem večja hvala mu gré, ker ga možje obertniškega stanú sami upravljajo in da oni, kteri pomoči potrebujejo, tudi pomoč najdejo. Kar je pa največje hvale vredno, je, da družtvo še celi čas ni bilo primorano, tožiti koga, kteremu je kaj posodilo. Odbor tega družtva je pa tudi hvaležen za podporo, ktera mu je došla po nekterih možéh, kteri so za domače obertništvo uneti. Zavoljo tega je v svoji seji 4. oktobra t. l. jim svojo hvaležnost pokazati, naslednje gospode v število častnih udov družtva zapisal:

Nj. ekscelencio, prečastitljivega gospoda ljubljanskega knezo-škofa Antona Alojzija; prežlahtnega gospoda grofa Andreja Hohenwarta, c. kr. dvornega svetovavca; gosp. Eduarda viteza Još-a, predsednika c. k. ljubljanske deželne sodnije; častitljivega gospoda Janeza Nep. Šlaker-ja, c. kr. šolskega svetovavca in pervega predstojnika ljubljanske hranilnice; gospoda Lamberta Karola Lukmana, kupčevavca in predsednika krajnske kupčijske in obertnijske zbornice; gospoda Fidela Terpinca, grajšaka in predsednika c. k. krajnske kmet. družbe; gospoda dr. Henrika Costa, vodja ljubljanske vélike colnije; gospoda Antona Samasa, namestovavca predsednika krajnske kupčijske in obertnijske odbornice; gosp. dr. Janeza Bleiweis-a, c. kr. profesorja, deželnega živino-zdravnika, mestnega odbornika; gosp. dr. Matevža Kavčiča, dvornega in sodnega advokata in mestnega odbornika; gospoda Jožefa Pleiweis-a, kupčevavca in hišnega posestnika; gosp. Janeza Guttman-a, pervega svetovavca mestne oblastnije in počastnega mestnjanca ljubljanskega, in gosp. dr. Vincenca Kluna, c. k. profesorja v Zadru.

Iz tega prevdari slednji, da to družtvo na terdnih nogah stojí in nadjati se je v prihodnosti še boljega napredovanja, želeti pa tudi, da bi koristnost njegovo še bolj in bolj spoznavali.

Iz Ljubljane 16. dec. — Z današnjim dnem je djavnost vojaško-policijske straže nehala in policaji so razpušeni. Namesti njih bo neki samo 12 preoblečenih opravljalo službo v mestu. Slišati je, da bo tudi število žandarjev zmanjšano.

Novičar iz raznih krajev.

Po Najvišjem povelji zaukazano zmanjševanje armade se je s 1. t. m. začelo, in sicer je oddala vsaka kompanija 4. bataljonov pešnih regimentov 20, vsaka kompanija zdravstvene čete 56 mož, pri težkih konjikih je oddal vsak škadron 22, pri lahkih pa 33 mož; verh tega so bile vse konjiške založnice razpušene. Enako so topniški regimenti z baterijami vred zlo zmanjšani, kar se je tudi pri ženijski četi zgodilo, kjer je vsaka kompanija kakor tudi pri pionirjih 25 mož oddala. — Komisija, ki je bila zbrana, zvediti, kako in zakaj se je smodnik v moguński terdnjavi unel, je izrekla, da je ces. podoficir Wimmer neizrekljive nesreče kriv. — Še vedno je brati, zlasti iz severnih krajev, da je kupčevavcom terda za dnarje, in iz raznih mest je slišati od kantov. — Tudi francozki poslanec bo, kakor je govorica, po novem letu Carigrad zapustil. — V Belgii so 10. t. m. imeli volitve za deržavni zbor; bile so po veliki večini zoper dobrodelstveno postavo in za sedanje ministerstvo liberalne. — V Londonu so 12. t. m. parlament (deržavni zbor) odložili; pred je pa še Lord John Russel priporočal, tudi Jude v parlament pripustiti. — Španjski novorojeni kraljič je prejel 9. t. m. sv. kerst. — Iz Lizabona pišejo, da je huda bolezen skorej popolnoma nehala. — V Turinu se je začel 14. t. m. deržavni zbor. — V severnem morji je zima tako naglo pritisnila, da je samo v kronštadtski luki več ko sto bark v lédu obtičalo, da bodo mogle skorej do spomladi ondi ostati. Tudi v druzih rusovskih lukah je morje že zamerznjeno. — Iz Petrograda zagotavljajo, da na tolikrat omenjeno oprostenje sužnjakov zdaj še ni misliti. Nasproti pa svesto upajo, da se bodo razmere med kmeti in gospódo precej premenile. — Iz Indije ni nič posebnega in iz Kitajskega samo to, da se prebivavci kantonskega mesta bojé, da bi Kitajci nad-nje ne planili. Sovražnosti pa se še niso začele. Tudi se bodeta nek angležki in francozki poslanec v Pekink napotila, poskusit, razpertije s kitajskim cesarjem z lepim poravnati. — Po mnozih velicih nesrečah, ktere so se posledni čas po smodniku zgodile, nasvetje nek francozk časnik sredstvo zoper take nezgode. Primeša se namreč smodniku prah iz olovca (grafita), pa tudi ogeljni prah je dober. Ta primés ne škoduje smodniku kar nič, temuč še le storí, da se smodnikovo zernje ne unema tako hipoma, temuč počasi gorí kakor smola. Če hoče kdo smodnik potem rabiti, ga samo preseje. Tako ostane smodnik zopet čist in dober. Mnoge skušnje so to poterdile, namreč pa je dal brat rusovskega cara, velikoknez Konštantin več tacih poskušenj narediti in to z dobrim uspehom. — Najnovejši časniki donašajo dopise iz Novega Jorka, pervega kupčijskega mesta severne Amerike, kteri čudne in žalostne skrivnosti razodevajo. Hvalijo se namreč amerikanski časopisi, da so ondašni kupčevavci evropejskim mreže nastavili. Ali mar s tem, da so toliko tavžent delavcov ob težki kruhek djali, ali s tem, da so kante samo zavoljo tega napovedali, da bi Evropejce v revšino sunili, sebi pa žepe polnili? „Kar imajo Evropejei pri nas tirjati, je zbrisano, — tako modrujejo — mi imamo vendar le blago in dnarje!“ Če je to res, spozná prav lahko otrok, da so Amerikanci prav res svobodni roparji, kteri šalijo in igrajo s pohlevnimi Evropejci, kakor se jim zdí. Bog daj, da bi se to osumnjevanje kot prazno pokazalo; ako je pa drugače, bodo Amerikanci gotovo še doživeli dan plačila, kteri nikomur ne odide.

Pogovori vredništva. Gosp. J. V v Vg: „Slav. Bibl.“ niso „K. k. Schr.“, ampak jo samostojna knjiga, ktera veljá 3 fl. Bukvovez g. Ničman Vam jo utegne z „Romarjem poslati.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**